

i neodmislivih sastavnih dijelova svakog redovničkog života i dužnosti koje Bog u prvom redu od nas očekuje. A baš u te sastavne dijelove spada ova apostolska dimenzija koju želimo istaći u ovoj knjizi.

Htjeli bismo iznijeti u neku ruku teologiju vremena u životu redovnice. A to bismo htjeli učiniti pogledom uprtim isključivo u Božje naloge... «

U prvom dijelu knjige Suenens iznosi današnje stvarno stanje u Crkvi i svijetu, a u taj okvir postavlja i današnju ženu pa i redovnicu, koja je Bogu na osobit način posvećena redovničkim zavjetima.

U drugom dijelu razlaže kako da se obnovi apostolska dimenzija redovničkoga života. Zalazeći u konkretnosti, iznosi mogućnosti djelovanja redovnica na području školstva i na karitativnom sektoru. Redovnički apostolat mora se uklopiti i integrirati u apostolat opće Crkve i mjesnih Crkava. U X poglavlju drugog dijela vrlo mudro razlaže o ravnoteži između molitve i apostolata. Ta je ravnoteža nužna, da redovnica može što bolje i plodonosnije izvršavati svoje poslanje.

Vrlo praktične upute daje također o odgoju i formaciji redovnica. Redovnice valja pripremiti za apostolat, jer ako budu nepripravljene ili će same stradati ili neće mnogo učiniti. A njihovo formiranje mora trajati zapravo čitav život. Samo na taj način ostatak će uvijek ažurne i donekle barem dorasle problemima koje naš tempo vremena donosi velikom brzinom.

Vidi se kako je studiozno proučio »sujet«, jer zalazi i na područje obnove iznutra pomoću kapitula, promjena poglavarica... i na područje izvana predlažući uniju viših poglavarica, koja je danas i ostvarena.

Ne mogu zamisliti suvremenu redovnicu koja ne bi tu knjigu dobro prostudirala. A poglavarice koje po službi imaju naročitu ulogu u redovničkim zajednicama morale bi tu knjigu često i često razmatrati te se prema njoj neprestano ispitivati da li se pojedine zajednice

sestara dosta angažiraju u apostolatu Crkve.

Knjiga je izašla u predvečerje Koncila. K nama je stigla sa zakasnjeljem od 7 godina. No i sada je dobrodošla. Iako je pisana u prvom redu za redovnice, u njoj će naći obilje poticaja i svi oni kršćani koji se žele više i svestranije zalagati u Crkvi. Suenensova knjiga dobila je i najviše priznanje od državnog tajništva pape Ivana XXIII. Zato možemo imati u nju potpuno povjerenje. Ona je sigurno utjecala i na neke rasprave na Koncilu pa i na oblikovanje dekreta o suvremenoj obnovi redovničkog života. To se osobito vidi u 8. broju toga dekreta koji govori o redovničkim ustanovama koje su posvećene apostolskom životu, zatim broju 16, koji govori o klauzuri redovnica, te napokon u broju 22 i 23, koji govore o savezima redovničkih ustanova i o konferencijama viših redovničkih poglavara. Prema tome, Suenensova knjiga može poslužiti kao odlično sredstvo u koncilskoj obnovi redovnica.

Josip Antolović

JANEZ VODOPIVEC, Ekumenizam je ipak počeo, Zagreb 1968, str. 86 (izdala Kršćanska sadašnjost, biblioteka »Znakovi i gibanja« sv. 3). Naslov originala: Il diago dei cattolici.

Autor ove, opsegom male, ali sadržajem bogate i vrlo zanimljive knjige, član je papinskog Sekretarijata za jedinstvo kršćana. Govoriti o povijesti Katoličke Crkve u njezinom odnosu prema postanku i razvitku ekumenske ideje vrlo je teško, jer je tek pojava pape Ivana XXIII i rad Drugog vatikanskog sabora katolički rad za sjedinjenje kršćana oslobodio od naglašenog trijumfalizma i zamijenio ga poniznim priznanjem vlastitih pogrešaka i ljudske slabosti, učinivši da je polemika ustupila mjesto početnom dijalogu.

Promatrajući razdoblje od preko pola stoljeća u kojem se razvio svjetski ekumenski pokret, autor obra-

duje tri etape na putu prema dijalogu: vrijeme iščekivanja i sazrijevanja (od 1910. do 1960), vrijeme udaranja temelja (od 1960. do 1965), vrijeme poslije g. 1965. u kom se konstruktivno krenulo naprijed.

To je doista čudesna povijest puna najneobičnijih obrata i protuslovlja, odbijanja i osuda čije su žrtve postajali ljudi odani Crkvi, duboki vjernici, ali neshvaćeni i stalno osumnjičavani. Bile su to izuzetne osobe »pojedinke, zalutale sante u tadašnjem katoličkom moru« (14). Ne prešućujući tu žalosnu katoličku ekumensku praksu, pojačanu uniženjem, autor upravo na om ustanovljenom kontrastu između onoga što je bilo i ovoga što je sada otkriva kako je veliki napredak postignut u držanju prema rastavljenoj braći, imajući ipak razumijevanje za takav stav, jer je Katolička Crkva u brizi da obrani integritet dogme i nepomućenu čistoću načela vjere bila u toj revnosti toliko jednostrana »da nije dopuštala pravičnog pogleda na živu stvarnost u njezinim pozitivnim vrijednostima« (12). Dug je bio put koji je doveo do posvemašnje promjene u procjenjivanju pokreta za jedinstvo kršćana i pokazao jasno da je sam Duh Sveti pobudio u srcima svih kršćana i nekatolika želju za crkvenim jedinstvom i osjećaj dužnosti svakog vjernika služiti i ispitivati u čemu nas Duh Sveti uči i na što nas potiče.

Pojava pape Ivana XXIII i Drugi vatikanski sabor napisali su novo poglavlje u odnosima između Katoličke Crkve i drugih kršćanskih Crkava te crkvenih zajednica. Važnu ulogu odigrali su koncilski promatrači s kojima je ubrzo došlo do dijaloga i suradnje. Osnutak Sekretarijata za jedinstvo kršćana i njegovi prvi dodiri s Ekumenskim savjetom Crkava, međusobni posjeti Pavla VI i ekumenskog patrijarha Atenagore I, skidanje anateme između Rima i Carigrada, kontakti s predstavnicima ostalih velikih kršćanskih zajednica, ekumenska dimenzija koncilskih dekreta, pogotovo dekreta Unitatis redintegratio — definitivno su udarili temelje za uspješan dijalog.

Od posebne je važnosti razvitak ekleziološke teologije, koja je otkrila da već postoji, usprkos dubokoj razjedinjenosti, nesavršeno zajedništvo kršćana (37). Ne govori se više o »hereticima« i »shizmaticima«, već o »braći koja su rastavljena«. Rastavljenim se zajednicama priznaje »eklezijalni karakter« koji je, doduše, u različitim vrednosnim stupnjevima ostvaren, ali pruža mogućnost ostvarivog dijaloga među Crkvama koje su odijeljene, ali uvijek povezane nesavršenim zajedništvom (vjera u Krista, Presv. Trojstvo, isti izvori Objave, sakramenti), s ciljem da se postigne savršeno zajedništvo u savršenom jedinstvu jedne Kristove Crkve. Posebno se naglašava Istočna Crkva sa svojom potpuno legitimnom tradicijom.

Smijemo li biti optimisti? Velika promjena koja je katolicizam iz ledenog nepovjerenja prema ekumenskom gibanju izvela na put simpatičnog otvaranja ne ovlašćuje nas »da izvlačimo klicavo pobjedonosne zaključke glede postignutih rezultata«, jer tek su učinjeni prvi koraci (13). Hoće li ti koraci biti i nadalje uspješni, ovisi o tome hoće li svi kršćani biti osjetljivi za dijalog i raspoloženi za međusobno dijaloziranje, hoće li znati i htjeti čuti druge i razgovarajući s njima slušati skupa glas Kristov. Iako smo tek na počecima, možemo ipak biti zadovoljni, jer činjenica da je dijalog »započeo ozbiljno i čvrsto kao nikada prije u povijesti Crkve« ohrabruje (86).

Možda bismo autoru mogli zamjeriti što nije dublje osvijetlio ekleziološku dimenziju problema ekumenskog gibanja, koja i u Ekumenskom savjetu Crkava proživljava ozbiljnu krizu. Uzmemo li u obzir opseg knjige i njezin informativni karakter, taj je nedostatak razumljiv. U svakom slučaju pojava ove knjižice na našem ponudom siromašnom ekumensko-literarnom tržištu sigurno će zadovoljiti potrebu koja se u toj vrsti teološke discipline jako osjeća.

J. Kolarić